

POSUDEK RIGORÓZNÍ PRÁCE

Martin Pola: Působení řádu Maltézských rytířů v českých zemích v období první republiky a jeho hospodářské aspekty. Rukopis rigorózní práce. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav hospodářských a sociálních dějin 2017. 224 stran + XV stran obrazových příloh a tabelizovaných dat.

Rigorózní práce Mgr. et Mgr. Bc. Martina Poly je věnována zajímavému a v domácí historiografii nepříliš často artikulovanému tématu, totiž hospodářským a sociálně-charitativním aktivitám řádu Maltézských rytířů, a to na území českých zemí v periodě první republiky. Ačkoliv je rigorózní práce logicky prostorově a chronologicky vymezena, v její finální podobě se ukázalo být nezbytně nutným rozšíření jak chronologického záběru směrem k 19. století, tak geografického prostoru, mám-li na mysli exkurz věnovaný ztroskotavší řádové investici v podkarpatské lokalitě Dorné (5.5). Osobně se domnívám, že právě nutné rozšíření chronologického a geografického záběru mělo být v úvodu a závěru práce akcentováno a lépe interpretováno. Rigorózní práce věnovaná suverénnímu vojenskému a špitálnímu řádu sv. Jana v Jeruzalémě, na Rhodu a Maltě, nejstaršímu a stále existujícímu rytířskému řádu římskokatolické církve, vznikla z autorova osobního a genetického zájmu o sledovanou problematiku, vzešlého z rodinného zázemí. V práci pozitivně nepřekvapí důvěrná znalost domácí literatury k problematice, postrádám v ní ovšem obdobné práce cizojazyčného původu, které by byly především věnovány problematice ekonomického působení církevních subjektů v (střední) Evropě mezi světovými válkami. Přinejmenším práce z německy mluvících zemí by autorův konzervativní výběr literatury obohatily. Vlastní práci uvádí rozsáhlé úvodní pasáže, vlastní práce tedy začíná v podstatě až na s. 113. Zůstává otázkou, zda exposé muselo být nutně tak rozsáhlým, zvláště když ve finální podobě nabylo velmi konzervativní podobu. Přesto oceňuji především pasáže věnované buď každodennímu fungování maltézského velkopřevorství, nebo úsilí o uznání řádu ze strany ČSR. V první polovině práce zaujme i subkapitola určená špitální činnosti řádu v době první světové války, a hlavně po jejím skončení v době raného československého státu. Konjunkturální zájem o problematiku první světové války a raného poválečného období činí tuto subkapitolu čtenářsky obzvláště atraktivními a hodnými samostatného publikování. Pochybuji ovšem o relevantnosti užití tabulky na s. 76, která užívá vzhledem ke zvolenému tématu nepříliš relevantní příklady ze Sofie. Druhá polovina práce pojednává o meritorním tématu, totiž ekonomických a charitativně-hospitálních aktivitách řádu v meziválečných českých zemích: sledovány jsou jednotlivé hospodářské jednotky, ovšem pouze z pramenné perspektivy archiválií deponovaných v Národním archivu. Autor rigorózní práce snad měl zdůvodnit absenci excerptce širšího okruhu pramenů, deponovaných v regionálních archivech a paměťových institucích. Zvláště v případě opavské komendy mohla znalost archiválií z fondů Zemského archivu Opava práci významně prospět. Jednotlivé subkapitoly o dílčích řádových hospodářských jednotkách otevírají celou řadu zajímavých témat a otázek, které jsou jen obecně zpracovány v závěru práce – problém spolupráce a legitimizace prostřednictvím politických elit (prodej strakonického zboží rodině Beranových, podobně na s. 129 rodině podnikatelů a politiků Rückelových), mechanismů ekonomického působení (podnikání ve vlastní režii, nebo v pachtu – 5.4.2) a sociálního postavení zaměstnanců. Právě subkapitola 5.4.4 náleží v rámci práce k těm jednoznačně nejzajímavějším, zvláště při chronickém nedostatku studií věnovaných zemědělskému dělnictvu (poznatky o zhoršení sociálního a socioprofesionálního postavení zaměstnanců v případě prodeje řádového majetku novým držitelům). Po jazykové a stylistické stránce je rigorózní práce solidním počinem (výjimkou je snad na s. 129 Česká lípa). Rigorózní práci hodnotím jako solidní absolventskou práci. Vzhledem k výše uvedeným výhradám v podobě konzervativního výběru literatury, pramenné základny omezené na fondy Národního archivu, kompilativního charakteru první poloviny práce a deskriptivní podoby vlastního jádra práce ji hodnotím jako **velmi dobrou a doporučuji ji k obhajobě**.

28. 10. 2017

PhDr. Martin Jemelka, Ph.D.